Ч. 51. (10.726). Львів, вівторок 9. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1з год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

(В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Дух мира чи ненависти?

В промови посла Павла Васильчука на сойму пленумі виголошеної дня 2. п. м. при дебаті над ратифікацією льокарнського договору.

Висока палато! Льокарнські постанови, згідно з урядовою аргументацією, мають запевнити Польщі її стан територіяльного посідання шляхом безпосередніх умов, державних союзів і арбітражної системи, яка змагає до мирної полагоди всяких суперечок поміж контрагентами льокарнських пактів. Шодо земель, заселених українським народом і нині приналежних до Польщі, у міжнародніх договорах були застереження, які давали їм надію на право самовизначення своєї долі. Таке право належить змагаючому до незалежности українському народові, на терені Східної Галичини, Волині, Холмщини, Лемківщини, Підляша і Полісся, себто української території, втіленої всупереч волі населення в межі Польщі. Прилучивши ці землі до Польщі, наложено на цю останню певні зобовязання.

Одначе всі ми ствердили вже факт недотримання польським урядом міжнародніх зобовязань відносно української землі й українського населення. Українське населення в Польщі є переслідуване урядом, а причиною переслідувань є наше віроісповідання, рідна мова, національна приналежність. Ми не маємо змоги елементарного плекання своєї культури та навчання своїх дітей у матірній мові. Зобовязання польського уряду та персонально нинішнього премієра п. Скшинського в Женеві щодо українського університету й автономії східних земель — недотримані. Наш край під господарським оглядом є по грабіжницьки експльоатований. Післявоєнну відбудову наших селян занехано, підчас коли десятки тисяч польських військових осадників та цивільних кольоністів, спроваджених в політичних цілях, забезпечено грішми, будівельним матеріялом, реманентом і землею, відібраною нашим православним парохіям. Свобода зборів, преси й людини — у відношенні до українського населення не істнує. Конституційних гарантій не виконує ані уряд, ані його органи. Назовні уряд дбайливо скриває перед загранічною опінією фактичний стан війни з українським населенням у Польщі; прислужлива урядові польська преса пильно замазує дійсний образ внутрішних відносин, а то й для загранниці фальшиво їх представляє. Неправдою є те, що загально твердить п. міністр Скшинський, буцім то взаємини між урядом і соймом та нац. меншостями прихильно наладжуються на плятформі обосторонного порозуміння і згоди. Навпаки. З територіяльною „українською меншістю" ніколи до порозуміння не доходило, а володіння уряду п. Скшинського, оперте на коаліції виключно польських партій, і на дальше є пройняте воюючою нетолеранцією і насильством над безоборонною і стероризованою українською національністю. З окрема сойм відкинув внесення українських послів на оснування українського університету у Львові, хоча Польщу обовязують тут власні закони і міжнародні зобовязання. Свою політикою політичного, релігійного, культурного, суспільного й господарського переслідування польський уряд створив стан грізний не лише для мира внутрі Польщі, але також для цілого сходу Європи, бо довів до факту, що майже пів території польскої держави живе у запальних відносинах.

Тому ми в нинішньому дні, з нагоди ратифікації льокарнських договорів, того буцім-то вісгуна нової доби в Европі, — **апелюємо з цієї трибуни до всіх цивілізованих народів, до Високої Ліги Націй, до світлої опінії людей науки і культури, щоби в імя почуття справедливости й культурних принціпів вглянули у відносини, що панують на українських землях у Польщі.** Заявляємо, що національна, політична, релігійна і господарська нетолеранція в Польщі перевищує режім царської Росії у відношенні до Поляків. Домагаємося приноровлення до нас права самовизначення, бажаючи від нікого незалежного життя задля мирної співпраці з культурними народами. Якщо п. Скшинський співає мирову пісеньку, то хіба тому, що тепер співає її цілий світ. Правдивий настрій польської політики находить свій вислів у політиці Польщі відносно українських і білоруських земель, правлених системою терору й гнету.

Колиж мова про вартість льокарнських умов, що буцім то є вістунами нової доби в міжнародніх взаєминах на шляху до закріплення світового миру, то ці договори мають під цим оглядом лише переходне й минаюче значіння. Ніякий трактат ані умова не є вічні. Чуємо, що льокарнські договори вяжуться зі зміною дотеперішнього укладу політичних сил в Европі, маючи на увазі зріст значіння Німеччини. Договори взагалі зміняються в залежности від змін, які приносить життя а життя створює новий уклад сил наслідком повільного відродження побідженних у світовій війні народів. Другою причиною нетрівкости верс. діла є штучне вирізання повоєнних кордонів, чим підірвано сам принціп, в імя якого заключувано той мир. Ноностворени державам визначено границі всупереч принціпові самовизначення народів, наслідком чого такі держави, як Польща, показалися зліпком ріжних господарських терeнів з ріжним етнічним характером. При яскраво націоналістичній політиці під гаслом „Польща для Поляків" всякі гарантії для т. зв. національних меншостей в Польщі показалися на практиці мертвою буквою. Гимчасом при національно-політичних аспіраціях цих підбитих народів, які, не рахуючись з волею побідників, находять свій розріст, таке становище довго втримати не дасться. Коли ось під твердим, накиненим дахом Союза Радянських Республик під напором українських стихійних сил формується справжня українська державність, питання долі семи мілїонів українського населення в межах польської держави по волі-неволі мусить звернути увагу міжнародньої політики. І тому нинішній стан посідання повоєнних держав не є певний. Непевний він тому, бо не дає жадної поруки стійкого й трівкого мира. Ті, що пригнічують, експльоатують і підкопують—говорять про мир і дальше зброяться від стіп до голови.

Коли дивитися, як Польща зігнорувала договір про національні меншости і як не виконує навіть власної конституції, то дивною здається льогіка змагання Польщі вдержати недоторканість версайського договору. Виходить, що польська політика кермується гаслом: все, що для мене вигідне, є добре, а що невигідне—погане. Швидше чи пізніше до ревізії версайського договору мусить прийти—і зовсім слушно, що того бояться польські партії, які дали вислів своїм побоюванням на сойм. комісії для закордонних справ. Колиж ці побоювання не найшли відгуку в ратифікаційному законі, то тільки тому, щоби не утруднювати ситуації п. Скшинському в його подорожі до Женеви.

Більшість послів не має певности, чи швидше або пізніше не піднесеться дискусія на тему ревізії версайського договору чи істнуючих границь. Цей острах цілком справедливий. Ви боїтеся захитання стану посідання Польщі, а воно станеться з життєвої необхідности. Треба вміти глядіти правді просто в очі. Панове сміливости тої не маєте. Недоцінювання того, що довкола Польщі діється і переоцінювання вартости союзу з Францією з одного боку, з другого: заборча політика, гнет українських і білоруських земель та легковаження небезпеки зі сторони національних меншостей, принесе Польщі і її політикам катастрофальні несподіванки і розчарування. Коли Польща хоче працювати для справжнього мира, то мусить завернути з дотеперішньої яскраво-заборчої політики. Для добре зрозумілого власного інтересу мусить вона згодитися на розвязку проблеми національних меншостей в напрямку їх бажань.

Клюб, в імени якого маю честь промовляти, не візьме участи в голосуванні над ратифікацією предложених законів. Щодо запропонованої більшістю соймової комісії резолюції — дозволите, що скажу про неї окремо кілька слів.

•

Резолюція

зголошена послом П. Васильчуком в імени Українського Клюбу з нагоди ратифікації льокарнських договорів

Сойм стверджує, що уряд не приступив до виконання договору про національні меншости та кляваулі постанови Ради Амбасадорів з дня 13. березня 1923 р. щодо забезпеки національних інтересів населення українських земель, прилучених до польської держави.

Сойм висловлює переконання, що нинішня національна політика уряду противиться ідеї мира і приязного співжиття народів на підставі рівности і є висловом боротьби з національними меншостями, яка швидше чи пізніше мусить привести Польщу до нової катастрофи.

Сойм взиває уряд до зміни екстермінаційного режиму у відношенні до українського населення в напрямку задоволення його політичних, культурних і господарських вимог, совісно й фактично виконуючи свої міжнародні зобовязання в імя цивілізації і вдержання европейського мира.

•

Стилізація повищої резолюції є взорована на резолюції соймової більшости. За цією резолюцією голосували лиш всі національні меншости.

Red. czas. „Dilo" Pr. 103/26. W imeniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 46 (10.72[illegible]) z dnia 3. marca 1926 roku pod tytułem: 1) „Idylia" a to podtytuł i treść artykułu w ustępie między słowami: idyna... a słowami: Orabsky). 2) „Ukraińci na [illegible]" w ustępie między słowami: a) Francja... a słowami: kulturno-oświtnio, b) Tarnawśkoho... a słowami: chor K. O. T. zawiera znamiona zbrodni i występku a to: ad 1) z § 300 ustawy karnej ad 2) z § 65 a) ustawy karnej dokonane w dniu 2. marca 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 1. marca 1926 r.

Hawel.

Французько-польські коментарі.

Промова Чемберлена є центральним пунктом уваги всієї европейської преси. Він поїде до Женеви як диктатор і як посередник між усіма вороже настроєними. Стриманий тон його заяв відбився придушенням відгуком у Франції. Органи близькі до уряду кажуть, що Чемберлен не виступатиме проти ніякої кандидатури. Велика інформаційна преса („Матен", „Пті Парізіен", „Пті Журналь") є тої гадки, що він буде всіх годити, хоча супроти менших держав (поза Німеччиною) є дуже стриманий. Консервативні органи впевнюють, що він жертвує Польщу для Німеччини. Польська варшавська преса не має ніяких підстав до вдоволення. „Курер Варшавскі" робить висновок, що коли німецькі делегати вирушуть, тоді Польщу зачиняють обидві хами.

політичного, педагогічного та національно-польського становища. Крім цього назвав її нечуваною та недопустимою в європейській правовій державі. Коли приватна людина (хоч би посол) вмішується в чисто урядові справи, то видно, що в не не все в порядку. Отже назва статті, в якій ужито слів „божевільний" і „біснуватий" по адресі Прушинського, була випливом змісту статті та віддавала істоту шкідливої діяльности.

Прушинський запізвав редактора Скалецка не за зміст статті, а виключно за наведені два слова. П. Скалецка заступав адвокат Герштаєль, а Прушинського оборонець Перацький. Провідником трибуналу був радн. Ангельський, вотували радники Антоневич і Гетінгер. Обвинувачений заявив по відчитанні акту обвинувачення, що до вини не почувається, що вважає і тепер політичну діяльність Прушинського невідповідальною, що обидвох названих слів ужив саме в значінню політичної безвідповідальности Прушинського, а не в дословному значінню. На що зрештою вказує сам зміст статті, як доказ того, що діяльність Прушинського політично невідповідальна, переведе перед судом доказ правди.

З промови д-ра Герштале вийшли на світло денне ще інші квітки многосторонної діяльности Прушинського. Він скликував наради урядників поодиноких державних установ і намовляв тих урядників, щоби вони слідкували за діяльністю своїх начальників не тільки в урядовому відношенні, але й в приватньому життю. Де вони купують товари, з ким пристають, яку пресу читають — ось речі які інтересували Прушинського. Тим самим Прушинський ширив анархію в урядових установах, вводив до них елементи денунціяції, ненависти, упередження і т. д. і т. д. Як отже можна було скваліфікувати ту діяльність Прушинського? Проти неї видав окремий обіжник навіть співпартієць Прушинського міністер освіти Ст. Грабський, а куратор Собінський мусів писати окрему брошуру для закордону, щоби ослабити поганє враження шкідливої діяльности Прушинського на полі шкільництва, бо ту його діяльність використовували для протипольської пропаганди за кордоном національні меншости. Львівська кураторія відносилася навіть до міністерства з протестом проти того, щоби Прушинський її тероризував, виправляв у ній авантури та давав упуст своїм „безвідповідальним, хоробливо нетактовним, агресивним, політично і державно шкідливим афектам". „Дзєннік Людови" не доказував у статті, що Прушинський дістав з Кульпаркова чи з иншого гуманітарного заведення того роду документ або патент на божевільного і біснуватого, але навпаки доказував безвідповідальність та шкідливість його політики. А тому не можна трактувати заголовку відірвано від змісту статті.

Обор. Перацький став на становищі акту обвинувачення та доказував, що зміст статті не важний, за зміст Прушинський не хоче і не бажає нікого потягати до відповідальности, а саме за ті два слова, що роблять покривдженого в очах публичної опінії невідповідальним за свої вчинки.

Провідник трибуналу радн. Ангельський запропонував обом сторонам, щоби вони погодилися без суду, але Прушинський пропозицію відкинув.

Д-р Герштаєль для переведення доказу правди запропонував покликати на розправу цілий ряд свідків, самих визначних польських політиків і послів в між ними і партайманів Прушинського: д-ра Ст. Грабського, міністра освіти і куратора львівського округа Собінського. Між запропонованими свідками є високі урядовці міністерства як директор департаменту мін. осв. Жлобіцький і д-р Тінельський, урядник кураторії Гайчак, проф. С. Левеот, інсп. В. Левицький, шкільні інспектори Гловацький зі Золочева, Навроцький з Калуша, Фішер з Перемишля, Беньковський з Городка, дир. семинарії зі Станиславова Вербер, радник скарб. палати Загнер, начальник фінансового відділу апел. суду у Львові Ваньвський, радн. кураторії Лєсняковський, урядн. кураторії Кунельський, урядник мін. освіти Сенкевич, директор гімн. в Чорткові Орловський і посли Тугут і Смуліковський.

Трибунал по довгій нараді прихилився до внесення д-ра Герштале і допустив докази правди. Супроти цього розправу відрочено.

Лист до Редакції.

До тактики радикалів*).

Прошу на лист п. д-ра Льва Бачинського помістити отсю мою відповідь:

В „Листі до Редакції" мец. Л. Бачинський признається, що радикальна партія заздалегідь вирішила не посилати свідомих, відважних людей зі своїх кол на хлібоїдський „конгрес". І то ось чому: 1) щоби „не збільшувати числа „делегатів", 1) щоби „не наражувати селян на побої з боку хлібоїдів, поліційних агентів і провізів".

Що на „конгрес" може попасти багато селян з несвідомости чи неповідомованости, це радикалів — виходить — не цікавило. Це вони залишили иншим партіям. І дійсно, обовязок супроти неї категорії учасників „конгресу" виконали одиниці з инших партій.

Відносно аргументів д-ра Л. Бачинського.. Боязнь збільшення числа „делегатів"? Таж збільшення числа їх у відповідний момент свідомими одиницями — викликало би необхідність з боку аранжерів „конгресу" питями накликати з салі польського „Сокола" і десь в закамарках викінчувати доручення власть імущих: вірнопідданчі резолюції і т. п. Без публики, в тісному гурті пооданих душ.

А другий аргумент? Мій Боже! Як знаємо з досвіду, між радикалами бувають і відважні люди, всі йдуть на віча инших партій, промовляють, пробують розбивати. От недавно така спроба мала місце в Рогатині на вічу, скликанім з рамени УНДО..

Страх перед побоями? Алеж на паралізування хрукінської акції не висилається хорих людей, які не важеться ім рук до самооборони..

І ще одно: супроти хлібоїдського руху радикали мають більші зобовязання, ніж инші партії. На їхньому підвірячку він вигрівався (Яцків, Твердохліб, Лаврук і т. п.), на його чолі станув колишній голова та ідеольог радикальної партії — д-р Сев. Даниловичь. Отже радикали в першу чергу були обовязані поборотися зі своїм б. головою на самім „конгресі". Цього вони не зробили. Це виконав хтось инший. І цей „хтось инший" ночував з „делегатами", освідомлював їх, мимо терору офіціяльних і неофіціяльних громил демаскував хлібоїдських ватажків.

І коли Даниловичі та Стояноки не мали морального успіху на збіговищі, коли його учасники, оскільки не були це здеправовані до краю душі, вийшли з ясною думкою, що це таке хлібоїдщина, — так це не заслуга радикалів. Вони боялися, а в оправданні д-р Л. Б. пише стидливо, що боялися за селян („щоби не наражувати селян на побої.."). Господи! Таж було в такому разі висилати не селян!

У відношенні до „конгресу" радикали сказали собі: „блажен муж, іже не іде на совіт нечестивих".

Пок. Франко чудово спарафразував ці слова св. письма:

„Блажений муж, що йде на суд неправих
І там за правду голос свій підносить".

Видно, радикали забувають заповіти Франка.

Відносно ж того, що відбувалося в салі українського „Сокола" 30. січня ц. р. Д-р Л. Бачинський записує все це на конто радикальної партії (докладніше: на своє). В дійсности демонстраційне посольське віче було аранжоване Повітовою Управою Обєднання і д-ром Л. Бачинським. Пригадую: Пов. Управа Обєднання скликала була в тій цілі Повітовий Народній Зїзд 21. січня, на якому були делегати всіх сіл повіту, на якому їм докладно зясовано, чого хочуть хлібоїди та їхні опікуни, на якому делегати ЦК. взивали привних поагітувати на селах за участю в міжпартійнім посольськім вічу. ЦК. Обєднання зокрема звертався до Парляментарної Репрезентації, щоби обіслала віче своїми представниками. Парляментарна Репрезентація прислала мішану делегацію (пос. Хруцький не поспів на час через нещасливий припадок!)

Д-р Б. добачує в кореспонденції з Станиславова п. з. „В польській полоніі" спробу депрешонувати величавість манифестації в салі українського „Сокола" в дні 30. січня. Цього там немає. Щоби не нарушувати суцільности доброго вражіння манифестації, члени установ Обєднання не противилися, щоби після посольського віча в тій самій салі, перед тою самою публикою (з ріжних партій!) відбули віче радикальні менери. Хоча уявіть собі ситуацію, якщо всі наші партії захотіли би те саме зробити. Малиж право! Публика симпатична, цвіт селянства, чому ж не спробувати популяризувати програму чи партійних діячів?..

Або уявіть собі замішання серед публики: партійні менери не є на стільки нахабні, щоби накидувати себе на міжпартійнім зборі, отже устроюють кілька віч в один день, кожна партія деинде.

Пропало би почуття ваги єдиння супроти сусідської інтриги.

Д-р Б. пише, що радикали заздалегідь станули у відношенні до „конгресу" на становищі св. письма, мовляв — „блажен муж.." Тому посмію пригадати розмову на заг. зборах „Просвіти". Присвні на вічу члени установ Обєднання були переконані, що радикалам залежить на ініціятиві і що саме тому так залежить їм на відбутті партійного віча. Таке враження мав м. н. і посол Пащук, який хотів після промови пос. Павлюка кинути один клич і вернувся з естради, заявляючи, мовляв—все буде зсобаєнє.

Під кінець реферати радикалів на естраду прибіг один з активних обсерваторів „конгресу" п. Г., щоби зложити завідомлення і запросити тих учасників віча, що мають легітимації на „конгрес" (було їх багато!), та його до голосу не допустила президія віча. І це ще більше утвердило приказки, що радикали хочуть записати на своє конто чужі клеї. А ці не вміли. Віче починилося майже одночасно з „конгресом". Данилович побоявся виступу (мав уже передсмак від самого початку!) і обсерв ів чеговий порядок збіговища.

Львів, 28. лютого 1926.

М. Струтинський.

*) З причин від Редакції незалежних ця відповідь появляється щойно сьогодня. — *Редакція*.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією М. Бойко.

Львів. Саля Лисенка, Шашкевича 5. Прощальна вистава.
9.III. „Без вини винуваті", премєра.

Винники. Саля читальні „Просвіта".
7.III. вечором „Ревізор з Петербурга".
8.III. Ніч несподіванок і концерт.

Самбір. Саля „Сокола".
10.III. „Ревізор з Петербургу".
11.III. „Пан Твардовський".
12.III. „Без вини винуваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Саля „Народного Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 6—7

Півучний попис слеців вищого муз. Інститута ім. М. Лисенка (середні і вищі роки) відбудеться в понеділок 8. березня точно о год. 6·30 веч. у великій салі муз. Т-ва ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.
1367 2—2

„Сокіл-Батько" подає до відома школам і товариствам, що можна до кінця березня ц. р. зголошуватися о відналя майдану „С-Б." на вправи, фестини і т. п. Буфет на майдані „С-Б" є рівнож до віднайму. Оферти складати в канцелярії „С-Б" при вул. Руській ч. 20 щоденно від год. 11—1 перед пол. 1341 2—2

На „Рідну Школу" зложив Вп. Гдібчук Петро, студент експортової Академії і купець в Тчеві на Поморю 25 зол. ВП. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа УПТ-ва. 1374 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

чє безробіття, яким захоплене подавляюча більшість нашого пролетаріяту.

Цей останній, як клясовий колектив, має таким чином всяку причину до невдоволення з істнуючого порядку, тому його можна вважати першорядним, свідомим споборником у еманципаційній боротьбі.

Наше селянство, у 80 відсотках спавперизоване, не має своєї окремої (клясової) політичної партії. Його „обслуговують" дві політичні партії, а саме УНДО і радикальна партія, що останніми часами змінила свою фірму на УСРП. Обі ці політичні угрупування ні ідейно, ні тактично не розходяться між собою до такої міри, яка виключала би їх кооперацію.

Якщо перед війною можна було подекуди оправдати рівнобіжне істнування обох цих партій, то сьогодня при змінених політичних відносинах таке роздроблення слабких сил являється не тільки анахронізмом, але просто шкідливим для загально народніх справ. Та якнебудь будемо глядіти на цю партійну окремішність, мусимо всеж таки числитися з фактом, що істнують у нас дві партії, в яких кожна має свою власну історію, свої кооперативи, свої партійні видавництва та суперничить з другою за впливи в культурно-освітніх і економічних установах.

У обох них одні і ті самі методи політичної тактики та боротьби і тому надаються вони як не можна краще до політичної кооперації, очевидно, як рівновартні, автономні політичні угрупування.

Про инші дрібні гурти, які не підходять до міри політичних партій, не говорю зокрема. А й у них дадуться замітити ці самі спільні напрямні, оскільки очевидно який гурт чи гурток не поставив себе вже згори поза скобки загально народніх стремлінь.

А тепер питаю: чи при істнуючих рівнобіжних партійних напрямних не може і не повинно дійти до знайдення спільної політичної плятформи для боротьби зі спільним противником? Як робітництво, так і обі наші народницькі партії змогли би знайти в кооперації для себе якраз поле для реальної праці.

Маючи тут спроможність розвивати побіч себе дальше свою партійну діяльність, могли би вони спільною роботою в загальних справах ладнати мирно не одну партійну справу, за яку тепер доводиться зводити міжпартійну борню та витрачувати при тім багато сил і засобів.

В такому обєднанні можна би дійти також до порозуміння і поділу сфери ділання і довести до розподілу роль в неодній спільній справі.

До цього виходу з нашого теперішнього політичного балагану штовхає нас саме життя. Загальне наше лихоліття велить нам категорично призадуматися над знайденням спільної плятформи.

Знаю, що керманичі поодиноких партій це самі чільні громадяне, яким не треба щойно висовувати вагу і далекосяглість нашого сучасного положення. Вони в обсягу рямок своєї партії трудяться ревно, щоби протиставити свої маси грізній навалі. Та саме примітивне правило політичної стратеґії спонукує борця глядіти також і за союзником — тим паче, що ворожий заступ звертається не виключно проти одної партії, а проти всіх ділянок нашого суспільного і народнього життя.

Тому слід перейти з партійної акції до колективної, обєднаної, зробити нарешті цей рішучий і конечний крок, бо тільки в ньому лежить запорука успіху, побіди. **М. П.**

Австрійсько-чеський договір.

Чехословаччина та Австрія дійшли до повного порозуміння у всіх справах, які торкаються обох держав, і підписали у Відні мировий договір. Головно взяли на увагу торговельні справи. Мін. Бенеш заявив австрійським журналістам, що такий арбітражний договір матиме величезне значіння для зміцнення взаємин між державами середущої Европи і що Чехословаччина від першої хвилини після закінчення війни прямувала до здійснення мирної політики, висловленої нині в льокарнських договорах.

Так рече Чемберлен...

„Промовляйте мовою европейських інтересів".

Перед відїздом до Женеви, міністр закорд. справ Чемберлен виголосив експозе в парляменті про політику Англії на терені Ліґи Націй, у звязку з кандидатурами держав щодо постійного місця в Раді. З огляду на те, що Чемберлен хоче їхати туди з незвязаними руками, він хотів одержати апробату для своєї політики від парляменту.

На його думку держави, що борються тепер у Лізі за впливи — не розуміють її духа. Якщо Ліґа має зростати на повазі і бути корисною, то представники держав повинні би промовляти мовою загально-европейських інтересів, а не власних інтересів, вузько-національних. Гарячка витворена довкола членства Німеччини в Раді є небажаним явищем, якого треба жаліти. Дійсною причиною цієї напруженої атмосфери є острах, що льокарнське порозуміння буде нарушене хитрою дипльоматичною грою. (Це значить, що Франція, Польща та їх союзники не вірять у чесність мирної політики Німеччини). Політика Англії є ясна: вона хоче припинити на майбутнє таку війну, якою була остання.

Для цієї мети Анґлія хоче помирити народи. Труднощі, які робитимуть щодо вступу Німеччини до Ліґи, Англія буде поборювати. Британський уряд домагатисяме від Німеччини, щоби вона склала заяву про свої мирні наміри та бажання мирної забезпеки.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Упадок уряду Бріяна.

В суботу 6. III. почались у фр. палаті депутованих дебати над фінансовими проектами Думера. Палата ухвалила 274 гол. проти 221 з фінансового проекту уряду вилучити податок від рахунків. В обороні того податку виступав Бріянів кабінет. У звязи з цим Бріян поставив квестію довіря, колиж усе таки ухвала запала не по його думці, заявив Бріян, що подається до димісії і не поїде до Женеви.

Після засідання палати Бріян скликав кабінет на надзв. наради, на яких акцептували димісію. Зараз потім Бріян предложив през. Думергові димісію цілого уряду. Заявив, що візьме участь у передвступній конференції в Женеві, але офіціяльно не оратиме участи в нарадах Ради, бо є думки, що відтручений палатою не може заступати справ Франції.

Вечером 6. марта виїхав до Женеви. Перед виїздом заявив, що не може бути й мови, щоби прийняв місію утворення уряду. Чується виснаженим працею й потребує спочинку. Всетаки думають, що Бріян стане на чолі нового уряду. З Женеви виїде Бріян у неділю вечером після вступних розмов із представниками держав. У понеділок Думерг зачне наради в справі кризи.

„Стар" не хоче вірити, щоби причиною упадку Бріяна були внутр.-політ. справи. Причини слід шукати виключно на полі заграничної політики.

В Парижі думають, що в звязи з упадком Бріяна шанси Польщі значно погіршилися. В Союзі Народів упадок Бріяна викликав велике враження. Вважають, що наслідки можуть бути поважні. Коли дискусії відложили би, то не далося би полагодити справи прийняття Німеччини.

Значна часть фр. преси передбачує утворення уряду реп. концентрації. Вичислюють: Роля Перета, Кайо, Де Монзі, Поенкаре і Стеґа. Конечним є, на думку часописів, щоби Бріян задержав теку загр. справ. „Пті Пар." пише, що Кайо заявив, що премієром буде Бріян. „Вольонте" повідомляє, що парл. кола вважають правдоподібним створення комбінації Бріян-Кайо.

Бріян за відложенням С. Н.?

У політ колах кружляють чутки, що Бріян старатисяме в Женеві довести до відложення заг. засідання Союзу Народів аж до створення нового фр. уряду.

Перший день жен. нарад.

День 7. марта минув у Женеві на стрічах і довірочних нарадах держ. мужів. Були довірочні розмови між Чемберленом Бріяном, Шіяльоєю, Вандервельдом, Лютером і Штреземаном. — Розмова матиме рішаючий характер. Розмова між представниками Франції, Анґлії, Бельґії і Німеччини тривала три і пів години. Комунікат каже, що делеґати не стрінулися з труднощами у взаємнім поясненні положення. Теллеґрами жен. кореспондентів висловлюються оптимістично в справі вступлення Німеччини до Ради й компромісу щодо Польщі й ин. держав. Виходячих після нарад із готелю Беріваж держ. мужів окружили журналісти. Канцл. д-р Лютер сказав їм коротко: „S'en marche — es geht" (справа поступає вперед). Мін. Бенеша і Скшинського не запросили на вступну нараду. Бріян виїхав веч. до Парижа. Францію заступатиме Поль Бонкур.

Литва орґанізує диверз. акцію.

Литовські війська патролюють густо у віддалі 1 км. від ґраниці. Стягають із глибини Литви партизантські відділи шавлісів, привозять значніші скількости муніції й харчів на клущеблоцький відтинок. Виглядає, що готовляться до другого наступу й хочуть зорґанізувати диверсійну акцію.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·73 — 7·80 канад. дол. 7·58 — 7·60, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·15, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·35, фр. швайц. 1·40 — 1·50, англ. фунти 35·80 — 36·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —30·83, 20 франк. 27·80—28·40; 20 марк. 34·50—34·80; 10 руб. 38·50—38·80.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 ав. кор. 3·30—3·36, фльорени 1·65—1·68, рубл. 2·68 — 2·74, рубель дрібним сріблом 1·34 —1·37.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

НОВИНКИ.

— Пригадуємо ще раз нашим Вп. Передплатникам, що передплату належить присилати тільки на нашу адресу почтовими складанками або переказами. 1—3

— Арештування фальшівників золотівок. Львівська пол[illegible]ція арештувала фальшівників 50-золотівок Беріша Бера і Маркуса Пельца. Вони пускали в обіг фальшиві 50-золотівки, а може й самі фальшували їх.

— Замкнути всі кіна у Львові рішив Красвий союз власників кінотеатрів Галичини („Малопольскі"), якщо львівський маґістрат не знизить свого податку від кін, що тепер виносить аж 80 прц. (в инших великих містах на заході побирають громади 30—40 прц. кінового податку). Відділ Краєвого Союзу власників кін відніссе вже втрете з відповідним меморіялом до львівського маґістрату, представляючи в ньому всякі аномалії, які виходять з того податкового обтяження, а в першу чергу матеріяльну руїну власників, що один по другім позбуваються кін за всяку ціну. З меморіялу, внесеного 1 ц. м., довідуємося, що відомі львівські кіна „Коперник" і „Марусенька" за останніх пару місяців перейшли вже в четверті руки. Це не диво, коли зважити, що окрім міського податку власники кін мусять платити ще й за електричне світло (також до каси міста), за музику, льокалі, а дальше й оборотовий податок, поминувши кошти фільмів і инші видатки. В свойому меморіялі власники кін домагаються ультимативно знизити їм міський податок до 50 прц. і то вже в найблищих днях. На випадок відмови грозять замкненням усіх кін у Львові, через що буде позбавлених хліба до 2000 осіб, які мусітиме удержувати маґістрат з фондів для безробітних.

— Нема то як наші „дипльомати". До відомого посла Ількова зголосився якийсь пан і представивши дипльоматичну леґітимацію, видану шведським мін-вом закорд. справ, просив інформацій про положення на західно-українських землях. Чужинний дипльомат просив при тому о. Ількова в імя ваги справи зберегти цілу розмову в безоглядній тайні. „Дипльоматичний" о. Ільків відмовив якихнебудь інформацій, побоюючися — провокації. Нема то як наші доморослі „дипльомати"!

— Зїзди „хлібоїдів". Після недавнього повітового зїзду хлібоїдів у Турці, що закінчився висланням привіту до през. Войцеховського й цілого польського уряду, заповіджений тепер повітовий хлібоїдський зїзд у Коломиї. Цей зїзд має відбутися 28 н. м. Польська преса вже заздалегідь робить рекляму цьому хрунівському зборищу, що виступає під фірмою „Українського Народнього Союзу.

— Полк самовбийників. У Кракові в 20 полку п. було третє в одні тижні самовбовство. Застрілився рядовик Фрідман пів години після похорону пор. Пасіки. За останні три місяці у тім полку було десять сомовбивств.

— Забезпечення умових робітників від безробіття. Окружна управа фонду безробіття у Львові (Рутовського 11) повідомляє, що по думці розпорядку мін-ва праці з 5. лютого 1926 р. на підприємствах праці тяжить обовязок забезпечити умових робітників на випадок безробіття від 24 лютого 1926. Отже всі установи, що мають понад 5 осіб (робітників або умових працьовників), є обовязані, наскільки цього досі не зробили, негайно зареєструватися і надсилати періодично зголошення до дотичних окружних управ фонду безробіття — а то під загрозою високих адміністраційних кар. Виплата нормальних причинків для безробітньої інтеліґенції зачнеться пізніше і буде своєчасно оголошена.

— З кіна. В кінотеатрі „Марусенька" йде преґарна фільма „Полікушка". В основу фільми лягло оповідання великого російського письменника Л. Толстого. Траґічну постать московського мужика Полікушки відтворює направду по мистецьки артист Москвин. Рівночасно йде інсценізована казка „Дід-Мороз". В часі вистави „Полікушки" співає мужеський хор московські народні пісні.

З судової салі.

„Вісхуватий" чи ні?

Вчора т. є. 5. III., відбувалася у львівському окружному суді перед карним трибуналом як трибуналом лави суддів присяжних пресова розправа проти пепесівського „Дзєнніка Людового", чи краще проти його теперішнього начального і відповідального редактора Броніслава Скалєка. Приватним обвинувателем виступав відомий вшехпольський неудачник д-р Марцелі Прушинський. На лаві обвинувачених сидів редактор Скалєк.

Підложе процесу таке: Ще 26. січня 1925 р. помістив львівський пепесівський щоденник „Дзєннік Людови" на третій сторінці 20. числа статтю п. н. „Organiiec endecki, a władze szkolne". На першій сторінці того самого числа видніє рекламовий заголовок для тієж статті, що звучав: „Szkolnictwo polskie pod kuratelą warjata". У цій статті змалював „Дзєннік Людови" страшну та шкідливу діяльність Прушинського на полі шкільництва, та він документи на його незвичайного і каригідного вмішування в урядові справи школи. Прушинський ні більше ні менше тільки видав до шкільних інспекторів обіжник з рамени Орґанізації Народової про те, як обходити та саботувати шкільні закони, та як фабрикувати польські школи в чисто-українських громадах при допомозі пнаказаних війтів і їх прибічних рад. „Дзєннік Людови" скваліфікував таку працю Прушинського як шкідливу і державного,

Танець чиновників.

Самоврядування й „комісія трьох“.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 6. березня.

Доповнюючи свою передучорашню кореспонденцію про самоврядну метушню, уважаю своїм обовязком подати ще деякі причинки до неї з останньої хвилі.

Як Вам вже певно відомо з газет, делєгація пепесівського клюбу, заступлена д-ром Марком, Недзялковським і Пйотровським, явилася 5. ц. м. у мін. внутр. справ і хвилево виконуючого обовязки премієра Рачкевича та предложила йому постуляти свого клюбу щодо самоврядування у східних і західних („кресах“) воєвідствах. А саме делєгація домагалася негайного переведення виборів до самоврядувань у Галичині на основі виборчої ординації, що обовязує в б. Конгресівці. Крім того звернено увагу міністра на репресії на „кресах“ (проти ППС.), на заборону посольських віч і на конечність введення в життя язикових законів.

Міністер відповів, що в справі самоврядних законів вижидає порозуміння польських партій. Колиж виявиться, що в короткому часі порозуміння не буде осягнене, то він виступить з пропозицією поширити декрет про самоврядування в конгресівці на Галичину. В справі зборів міністер порозуміється з воєвідствами. Щож торкається здійснення язикових законів для східних „кресів“, то він звернувся в тій справі до політичного комітету міністрів, змагаючи до того, щоби виконавчий розпорядок був згідний з духом закону. Відносно зібрань міністер жде ухвалення одноцільного закону для цілої держави.

Як відомо, ППС. висунула пять завдань на найближчу мету: поміч для безробітних, зрівноваження бюджету, реформа адміністрації, справа самоврядування і боротьба зі зловживаннями. Щодо справи самоврядування, то її так поставила була перед двома тижнями ППС.:

На протязі тижня виснити, чи є вигляди на скору полагоду самоврядних законів в соймі. На випадок негативного висліду ППС. постановила спонукати внесення до сойму проєкту новелі про право Ради міністрів поширити обовязуючу в конгресівці виборчу ординацію до самоврядувань на инші території польської держави.

Висилка делєгації до міністра Рачкевича вказувалаб, що нема виглядів на польське міжпартійне порозуміння, що ініціятива марш. Ратая застрягла на болотяному грунті польського партійництва. З другого боку останній крок ППС. можна пояснювати собі яко пресію на польські праві партії, щоби прискорити компроміс. А вкінці висилка делєгації має ца меті піднести авторітет пепесівців в очах мас, які виються в путах „самоврядної“ анархії. По всякій правдоподібности з того нічого не вийде, але всетаки наші відповідальні політичні чинники повинні поважно й систематично цікавитися цею справою не лише у верхах, але головно в одно русло направити зацікавлення мас.

В останній хвилі довідуюся, що уряд взяв назад згадану в моїй попередній кореспонденції новелю до австр. самоврядних законів. З цього можнаб робити висновки, що справді тепер на черзі новеля до самоврядної виборчої ординації в конгресівці. І знов уряд „сповнить свій обовязок“, але відносини в самоврядуванні лишаються ті самі.

Бажаючи ріжними способами задержати істнуючу в самоврядуванні анархію, йдуть змагання всею силою пари в справі ліквідації Тимч. Самовр. Виділу у Львові, останнього видимого знаку колишньої галицької автономії, колишнього самоврядування. Недавно в адм. комісії польського сойму пос. Козловський (З. Л. Н.) і пос. Путек (Строн. Хлопске) виступили з домаганням до уряду, щоби він поставив внесення на ліквідацію Тимч. Самовр. Виділу. Представники двох протилежних партій змагають до одного: до знищення навіть признаки галицької окремішности.

Позитивніше розвязує цю справу „комісія трьох“ (д-р Бобжинський, проф. Кашніца і сен. Смульський), покликана до вироблення проєктів про реформу адміністрації. Вона у своїх внесеннях і висновках ліквідує Тимч. Саморв. Виділ у Львові. Годиться пригадати, що Тимч. Самовр. Виділ був покликаний до життя законом з 30. січня 1920 (для ліквідації Краєвого Виділу), а обсяг його ділання обіймає адміністраційні і виконавчі чинности, які мав Кр. Виділ, аж до хвилі створення самоврядування установ вищого розряду (wyższego rzędu). Такими установами „вищого розряду“ є передбачені в рамовому законі з 26. вересня 1922 воєвідські соймики і їх виділи (ради). Тимчасом „комісія трьох“ у своїх проєктах не лише ліквідує Тимч. Самовр. Виділ, але й передбачені законом з 26. вересня 1922 самоврядні установи „вищого розряду“. А саме та комісія ліквідує Тимч. Самовр. Виділ у Львові і на його місце покликує воєвідські ради і їх виділи у Львові, Кракові, Станиславові й Тернополі. Арт. 6. відносного законопроєкту комісії трьох передає агенди Тимч. Самовр. Виділу згаданим вгорі воєвідським радам і їх виділам. Але з обсягу воєвідських установ вона вилучує шпитальництво, фондації й управу краєвим майном б. коронного краю Галичини. Аж до остаточного вирішення справи самоврядувань „комісія трьох“ пропонує покликати для справ шпитальництва, фондацій й управи краєвим майном делєгацію воєвідських виділів (по одному членові чотирьох воєвідських виділів) під кермою львівського воєводи. Постанови цеї делєгації мав би виконувати львівський воєвода.

Як бачимо з цього, то б. Кр. Виділ і воєвідська автономія сходять на „шпичку“. Рамовий закон з 26. вересня 1922 істнує для заграниці, на експорт, а в нутрі діються речі, про які нікому й не снилося.

Самоврядна будівля в Галичині розсипається в руїни, поглиблюється анархія, росте невдоволення, а уряд і правительствені чи так „державні“ партії роблять вітер, ut aliquid fecisse videatur, щоб придавити невдоволення й негодування.

к.

Єднаймося у боротьбі!

(Надіслана стаття.)

Стаття „За наше Льокарно“ поволі находить відгомін у громадянстві. Бажаним було би в цій справі розвести ширшу, прилюдну дискусію. Як перший голос у ній — містимо статтю одного видного соціяльного демократа і закликаємо до участи всіх громадських діячів, що здають собі справу з ваги переживаного моменту.

Редакція.

Автор статті з 4. березня виявив думку, яка сьогодні майже стихійно домагається прилюдної дискусії у всіх наших політичних установах. У нас назріває реальна, неоспорима потреба міжпартійного перемиря, подиктована важким життєвим процесом, що його під цю пору переживає весь наш нарід.

Одначе це перемиря не може проводитися під відомим кличем „одноцілого національного фронту“ під патронатом одної політичної партії. Знаємо, що цей клич потерпів цілковиту нездачу, доводячи до ще більших міжпартійних відхилень. І це зовсім зрозуміло. Ніяка політична партія не може жертвувати себе на жертвеннику, на якому друга партія приносить жертву своїм власним богам, навіть при найголосніщих національних сурмах.

Треба числитися з психольогією кожної політичної партії, яка побіч своєї ідеольогії та тактики має ще свою власну партійну амбіцію, яка не дозволяє їй підчинювати себе під диктат иншої партії, коли ця остання є ще дотого суперницькою партією, з якою доводиться боротися на спільному терені за спільні політичні чи економічні інтереси.

Кооперація політичних партій може довершитися тільки при повному збереженні партійної самостійности кожної кооперуючої партії з виключенням всякого змайоризування її програми і тактики.

Виходячи з цього основного погляду, така кооперація може бути переведена тільки в области загально народніх справ, які є спільними для всіх партій. Не менше важною передумовою кооперації являється її мета та напрямні завдання. Коли в основу кооперації має увійти боротьба з противником, тоді кооперація може обняти всі ці політичні угрупування, яких політичні програми сходяться в цій точці. Можуть тут заходити деякі тактичні відхилення в методах політичної боротьби, які одначе не тяжко буде довести до вирівнання шляхом кооперації, чи знайти спільні форми і міри, на які кооперуючі партії зможуть погодитися.

Спільним питанням, на якого основі можна би базувати у нас політичну кооперацію, являється під сучасний мент в головному політичне лихоліття українського народа, зокрема всі його прояви у всіх життєвих ділянках, як на політичному, так і економічному та культурному полях.

А тепер пригляньмося коротко структурі і станові наших політичних партій та підшукаймо у них ці спільні напрямні, якими можна би дійти до міжпартійного обєднання.

Головними виразниками української політичної думки являються у нас дві національні партії і одна до недавна легально істнуюча соціялістична партія.

Як член цієї останньої зачну від неї:

Через її закриття не має сьогодня українське робітництво своєї легальної політичної організації. Воно гуртується по профспілках разом з робітництвом двох инших народів. Тут іде завзята боротьба за впливи між верховодячою ППС. і лівими струями. Коли взяти ворожe відношення ППС. до класової пролетарської боротьби, а також і її націоналістичне відношення до національних меншостей, то не тяжко відгадати, по котрому боці стоїть наше робітництво. Ціле політичне лихоліття, яке переживає тепер українське громадянство, переживає також і українське робітництво, а ще й в більшій мірі, коли взяти на увагу теперіш-

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 4)

Нова доба нашої церкви.

(Докінчення.)

Але чи зможемо цього доконати? Візантія не могла свойого становища задержати, бо була стара, знемощіла. А ми, Українці, молодий нарід, і є в нас божі таланти, — ми це зможемо зробити. Та й обставини, як розвиваються, дають нам запевнення, що наша нова ідея не є ілюзорична. На Сході історичне православє зруйноване. Мусить створитися щось нове. А при тій новій розбудові і наш вплив повинен — з природи річи — мусить заважити. А Захід нині більше одушевлений унією, має для неї більше зрозуміння, як колинебудь в історії (очевидно той дальший Захід). Так нині в світі, а світові рухи ніколи не є без наслідків. Правда, тут на місці відносини представляються трагічно. Але ніщо не є „подібне до себе“, доки воно щойно в роботі, доки не є викінчене. Світова війна й повоєнні перипетії навчили нас неодного. Наші очі відкрилися, розвязалась наша душа — наче земля на весні. А це перша умовина для психічної перебудови, для нової ідеольогії.

Найбільше в тому ділі залежить від нас самих — від наших людей, від того осередку, де є центр унії. Повинні ми переробити ідеольогію і психольогію „унії від припадку“, „унії з немочі“ на життєздатну й одушевляючу психольогію „унії з переконання, із зрозуміння“, яка перестає бути „унією“ (зєдиненням), а стає просто єдністю у вірі. („Унію“ можемо лишити для польських того роду експериментів, бож Поляки в найновіщих часах і так відмовляють нам цеї назви, а задержують її тільки для своєї „польської унії“, яку вводять на Підляші та на Волині.) Оцю ідеольогію повинні виспеціялізувати ми самі, наші люде. Адже це абсурд, щоб чужинці могли витворити нашу національну ідеольогію; а не менший абсурд, щоб вони могли бути творцями нашої релігійно-церковної ідеольогії. Для цього потрібно своєї рідної душі, що не тільки по свойому думає, але й відчуває по свойому й може вичути те, що в народі загальне.

Очевидно, це буде затяжна й нелегка справа. Підсування латинство під католицизм уже всякло просто в кров нашим людям. Асиміляція стала для них ідеалом. Прочищення цеї невластивої атмосфери вимагатиме не менше боротьби, як пр. вимагала еманципація нашої живої народньої мови від церковної славянщини. Упередження стрічатимемо на кожному кроці — мабуть найменше на Заході, що здалека приглядається нашому церковному життю, а найбільше таки тут на місці, між своїми людьми й найблизшими нашими сусідами. Але велика, добра і свята справа все переможе.

Другою нашою задачею є: сполучити всіх католиків східного обряду, щоби перед Заходом разом виступали як одно тіло, один організм, один тип, а не як немічні розбитки, як це дотепер було. До цього повинні ми змагати негайно, вже від завтрішнього дня. Мусимо заєдно памятати, що світлим примірoм унія зробить більше, ніж якиминебудь дискусіями й заходами.

Ось у тому велика, епохальна місія унії.

А — можна бути певним, що Бог дасть визначних працівників і провідників, хочби їх відти взяв, відки найменше можна би їх надіятися, як от показує нам світлий примір нашого Достойного Архієрея Ювилята.